

Energetyka obywatelska. Dążenie do samowystarczalności energetycznej.

Poznań, 09 listopada 2023 r.

aspiratio.
LEGAL

PLAN PREZENTACJI

- 1. Zagadnienia wstępne** - czym jest energetyka obywatelska, jaka jest jej geneza, dlaczego warto inwestować w energetykę obywatelską.
- 2. Formy organizacyjno-prawne energetyki obywatelskiej** - prawo polskie i prawo UE
- 3. Przegląd dostępnych programów finansowania publicznego energetyki obywatelskiej**

CZYM JEST ENERGETYKA OBYWATELSKA? DLACZEGO WARTO W NIĄ INWESTOWAĆ?

TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA

Zwrot ku „zielonej gospodarce”, stał się zjawiskiem globalnym i opiera się na bardziej efektywnym wykorzystaniu energii oraz stopniowym zastępowaniu paliw kopalnych czystymi źródłami energii.

Proces ten jest rozumiany jako przejście z obecnego systemu energetycznego z wykorzystaniem nieodnawialnych źródeł energii (paliw kopalnych) do systemu energetycznego opartego głównie na **źródłach odnawialnych i nie/niskoemisyjnych**.

Obejmuje stopniowe zastępowanie wyczerpywalnych węglowodorów i paliwa uranowego przez OZE w niemal wszystkich sektorach gospodarki (transport, przemysł, energetyka, ogrzewanie, budownictwo, rolnictwo, itp.).

TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA

Raport z 2021 r. Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu – ciała doradczego ONZ – naukowe potwierdzenie tezy, że ludzkość, poprzez zwiększenie emisji gazów cieplarnianych, wpłynęła na podwyższenie temperatury planety

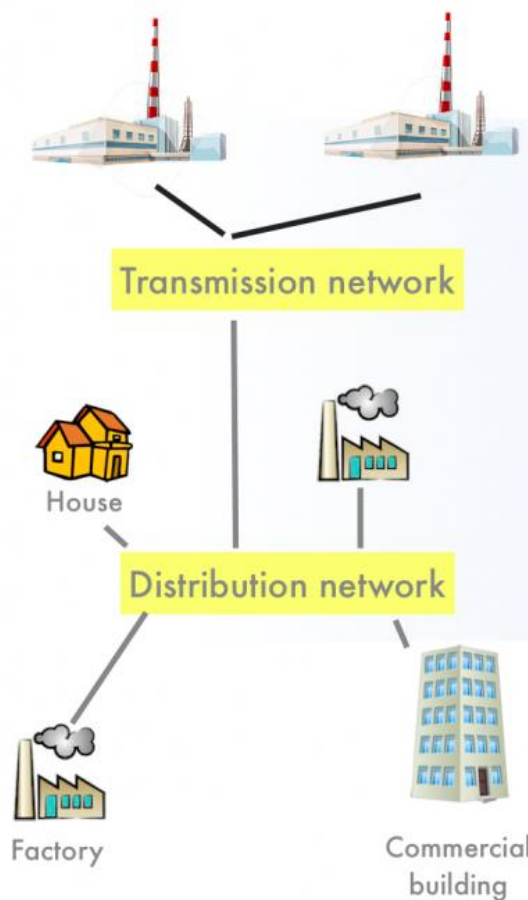
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r., tzw. **Europejskie prawo o klimacie**

- do 2030 r. w Unii ma nastąpić ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych o co najmniej 55% w porównaniu z poziomami z 1990 r.
- do 2050 r. Unia ma osiągnąć neutralność klimatyczną

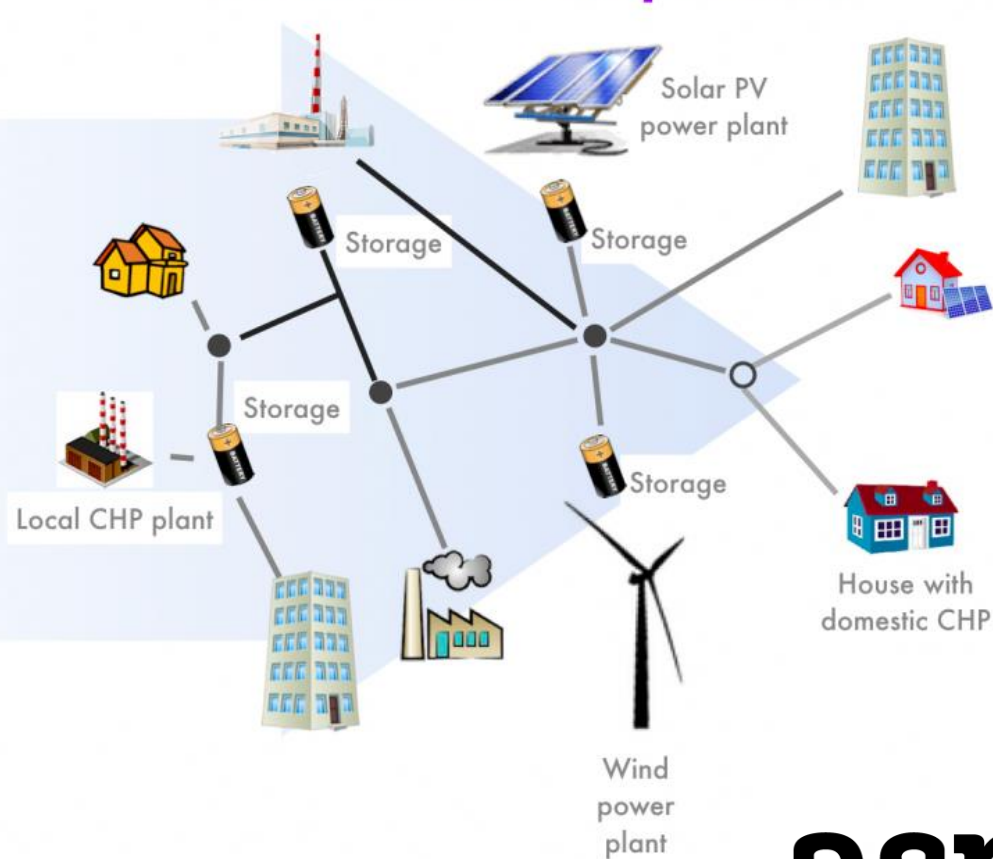
Pakiet „Fit for 55” (Gotowi na 55) – zestaw wniosków ustawodawczych mających zmienić i uaktualnić unijne przepisy oraz wprowadzić nowe inicjatywy, dzięki którym polityka UE będzie zgodna z celami klimatycznymi uzgodnionymi przez Radę i Parlament Europejski – zaproponowany w lipcu 2021 r.

TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA

Yesterday Centralized Power

Tomorrow Clean, local power

Źródło: J. Farrell, Why we should democratize the electricity system — part one, www.grist.org, 2011

ENERGETYKA OBYWATELSKA

*„Energetyka obywatelska to **system**, w którym osoby prywatne, organizacje, instytucje i przedsiębiorstwa spoza sektora energetycznego biorą czynny udział w **wytwarzaniu, przesyle i zarządzaniu energią**. To lokalna i małoskalowa **produkcja energii elektrycznej i ciepła ze źródeł odnawialnych** oraz wykorzystywanie rozwiązań podnoszących **efektywność energetyczną**. Energetyka obywatelska to także uczestnictwo lokalnych społeczności w większych projektach OZE. To również budowanie lokalnych alternatyw dla scentralizowanego i zdominowanego przez wielkie spółki systemu energetycznego.”*

Źródło: CEE Bankwatch Network (2015), Energetyka obywatelska, przewodnik dla samorządów, po inwestycjach w odnawialne źródła energii i efektywności energetycznej, Warszawa, s. 3.

DLACZEGO ENERGETYKA OBYWATELSKA?

Energetyka obywatelska ma stanowić alternatywę dla tradycyjnego systemu energetycznego opierającego się na scentralizowanej produkcji energii w nielicznych elektrowniach o dużej mocy, spalających paliwa kopalne lub wykorzystujących energetykę jądrową.

Rosnąca świadomość zmian klimatycznych, jak również następujące kryzysy energetyczne ujawniły istotne wady tradycyjnej energetyki:

- duża podatność na zakłócenia łańcucha dostaw,
- uzależnienie od wyczerpujących się paliw kopalnych,
- wysoka emisyjność wpływająca na zmiany klimatu oraz awaryjność systemu przesyłowego.

ENERGETYKA OBYWATELSKA - KORZYŚCI

- **Realizacja postulatu zrównoważonego rozwoju systemu energetycznego.**
- **Zwiększenie partycypacji obywateli (konsumentów) w systemie energetycznym.**
- **Współpraca na poziomie lokalnym.**
- **Korzyści wizerunkowe dla gminy.**
- **Ograniczenie ubóstwa energetycznego.**

ENERGETYKA OBYWATELSKA – ROLA GMINY

Gmina może występować jako **inicjator** oraz **członek inicjatywy energetyki obywatelskiej**.

Gdy zakładana inicjatywa ma składać się wyłącznie z mieszkańców - **rola gminy** polega zazwyczaj na roli **inicjatora i mentora** – gmina pomaga w zakresie **przekazywania know-how** oraz w **zespłaniu lokalnej społeczności** – może również zapewnić danej grupie **usługi konsultingowe**.

DLACZEGO OZE?

Wzrost cen energii w ostatnich latach:

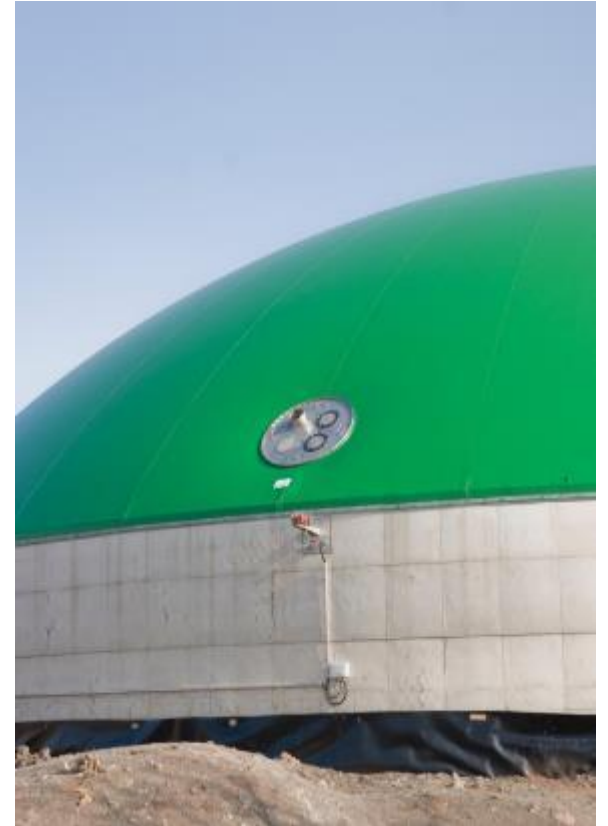
- w sierpniu 2022 roku na rynku spot zanotowano najwyższą średniomiesięczną cenę energii elektrycznej - **1 391 zł/MWh**
- dostawy prądu na 2023 rok wyceniono na **1 787 zł/MWh**
- Średnia nominalna cena energii elektrycznej na TGE w latach 2001-2020 wyniosła **niespełna 160 zł/MWh**
- kolejny rok to spadki cen energii - w lipcu 2023 r. ceny wyniosły **550 zł/MWh**
- spadek cen jednak wyhamował - energia z dostawą w 2024 roku wyceniana była lipcu na **ponad 655 zł/MWh**

CZY CZEKAJĄ NAS DALSZE WZROSTY CEN?

Czy należy się spodziewać dalszego wzrostu cen energii?

- **Koszty transformacji energetycznej** (dekarbonizacja, dywersyfikacja źródeł energii, modernizacja sieci dystrybucyjnych i przesyłowych) – koszty poniosą odbiorcy energii
- **Obowiązki wynikające z prawa UE** – konieczność dekarbonizacji systemu energetycznego
- **Koszty modernizacji** jednostek wytwórczych odpowiedzialnych za produkcję energii elektrycznej w krajowym systemie energetycznym
- **Czynniki geopolityczne** – agresja Rosji na Ukrainę, czynniki zakłócające handel międzynarodowy

OZE - KORZYŚCI

Zasadnicze korzyści wynikające z inwestycji w instalację OZE:

- Obniżenie kosztów energii (w przypadku autokonsumpcji),
- Możliwość wytwarzania energii elektrycznej oraz ciepłej (instalacje kogeneracyjne).
- Odpowiedź na nadchodzące obciążenia zw. z przeciwdziałaniem zmianom klimatu.
- Możliwość elastycznego zarządzania popytem i podażą energii (magazyny energii, większa liczba odbiorców – dotyczy społeczności energetycznych).

FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNE ENERGETYKI OBYWATELSKIEJ

JAKIE AKTYWA WYKORZYSTAĆ?

Jakie aktywa/ atuty gmina może wykorzystać OZE w celu optymalizacji energetycznej?

- na nieruchomościach posiadanych przez gminę mogą zostać posadowione panele fotowoltaiczne oraz inne rodzaje instalacji OZE,
- gminy, jako podmioty o dużym zużyciu energii mogą dużo zaoszczędzić na autokonsumpcji energii elektrycznej,
- równoważenie „skokowego” zapotrzebowania na energię dzięki magazynom energii (technologia kosztowna, dopiero wdrażana).

OPTYMALIZACJA KOSZTÓW ENERGII

W jaki sposób wykorzystać instalacje OZE?

Kluczowe aspekty inwestycji:

- **Technologia oraz moc instalacji** (kluczowe aspekty – warunki techniczno-przyrodnicze, zapotrzebowanie, kapitał którym dysponujemy)
- Wybór właściwego **modelu prawnego - biznesowego**

ENERGETYKA OBYWATELSKA – PRAWO UE

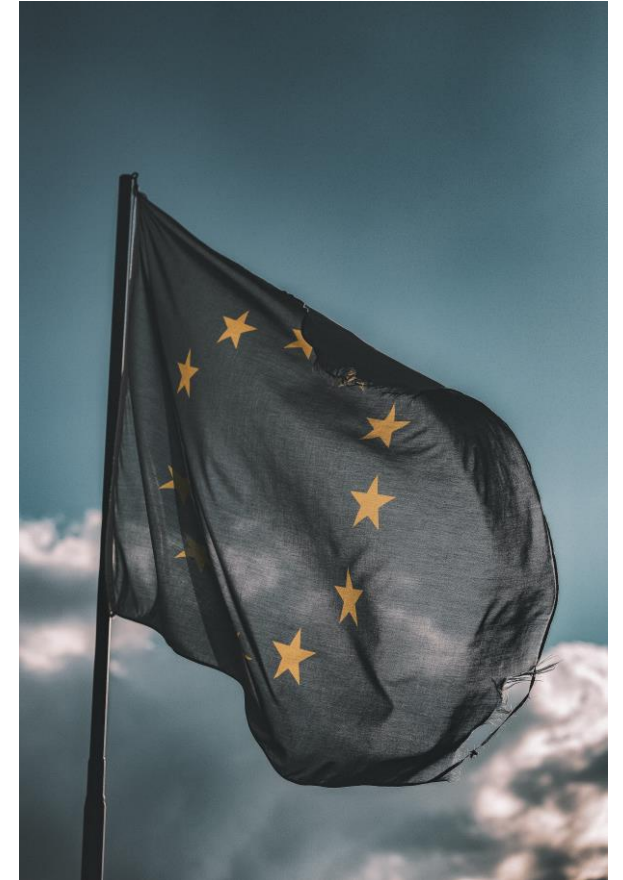
1. Wspieranie prosumeryzmu:

- prosument energii odnawialnej
- działający grupowo prosumenci energii odnawialnej

2. Społeczności energetyczne:

- **społeczność energetyczna działająca w zakresie energii odnawialnej**
- **obywatelska społeczność energetyczna**

3. Partnerski (peer-to-peer) handel (energiją odnawialną)

FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNE ENERGETYKI OBYWATELSKIEJ

Formy organizacyjno-prawne energetyki obywatelskiej w polskim prawie:

1. Prosument energii odnawialnej
2. Prosument zbiorowy energii odnawialnej
3. (Prosument wirtualny energii odnawialnej)
4. Spółdzielnia energetyczna
5. Klaster energii
6. Obywatelska społeczność energetyczna

OBYWATELSKA SPOŁECZNOŚĆ ENERGETYCZNA

OBYWATELSKA SPOŁECZNOŚĆ ENERGETYCZNA

Podmiot posiadający zdolność prawną, który opiera się na dobrowolnym i otwartym uczestnictwie, w którym uprawnienia decyzyjne i kontrolne przysługują członkom, udziałowcom lub wspólnikom będącym wyłącznie osobami fizycznymi, jednostkami samorządu terytorialnego, mikroprzedsiębiorcami lub małymi przedsiębiorcami, dla których działalność gospodarcza w sektorze energetycznym nie stanowi przedmiotu podstawowej działalności gospodarczej za główny cel ma zapewnienie korzyści środowiskowych, gospodarczych lub społecznych dla swoich członków, udziałowców lub wspólników lub obszarów lokalnych, na których prowadzi działalność.

Może zajmować się:

- w odniesieniu do energii elektrycznej: wytwarzaniem, zużywaniem lub dystrybucją, lub sprzedażą, lub obrotem, lub agregacją, lub magazynowaniem,
- realizowaniem przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej,
- świadczeniem usług ładowania pojazdów elektrycznych,
- świadczeniem innych usług na rynkach energii elektrycznej, w tym usług systemowych lub usług elastyczności,
- wytwarzaniem, zużywaniem, magazynowaniem lub sprzedażą biogazu, biogazu rolniczego, biomasy i biomasy pochodzenia rolniczego.

OBYWATELSKA SPOŁECZNOŚĆ ENERGETYCZNA

Obywatelska społeczność energetyczna może wykonywać działalność w formie:

- 1) spółdzielni, spółdzielni mieszkaniowej
- 2) wspólnoty mieszkaniowej
- 3) stowarzyszenia, z wyłączeniem stowarzyszenia zwykłego
- 4) spółki osobowej, z wyłączeniem spółki partnerskiej
- 5) spółdzielni rolników

Statut lub umowa obywatelskiej społeczności energetycznej określa **sposób prowadzenia rozliczeń oraz podział energii elektrycznej**, która jest wytwarzana przez będące własnością tej społeczności jednostki wytwórcze w ramach obywatelskiej społeczności energetycznej.

Podział energii elektrycznej:

- 1) odbywa się przy zachowaniu praw i obowiązków przysługujących członkom, udziałowcom lub wspólnikom obywatelskiej społeczności energetycznej jako odbiorcom końcowym, wynikających z przepisów ustawy;
- 2) nie ma wpływu na obowiązujące opłaty sieciowe i taryfy.

ENERGETYKA PROSUMENCKA
PROSUMENT ZBIOROWY ENERGII
ODNAWIALNEJ

ENERGETYKA PROSUMENCKA

Prosument energii odnawialnej – odbiorca końcowy wytwarzający energię elektryczną **wyłącznie z OZE na własne potrzeby** w mikroinstalacji.

Prosument zbiorowy energii odnawialnej – odbiorca końcowy wytwarzający energię elektryczną **wyłącznie z OZE na własne potrzeby w mikroinstalacji lub małej instalacji** przyłączonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, w której znajduje się punkt poboru energii elektrycznej tego odbiorcy.

Prosument wirtualny energii odnawialnej – odbiorca końcowy wytwarzający energię elektryczną **wyłącznie z OZE na własne potrzeby** w instalacji OZE przyłączonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej w innym miejscu niż miejsce dostarczania energii elektrycznej do tego odbiorcy, która jednocześnie nie jest przyłączona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego – przepisy wchodzi w życie z dniem 2 lipca 2024 r.

PROSUMENT ZBIOROWY

Prosument zbiorowy energii odnawialnej:

- jest odbiorcą końcowym, a zatem odbiorcą dokonującym zakupu paliw lub energii na własny użytek, w tym przypadku dokonującym zakupu energii elektrycznej,
- wytwarzają energię elektryczną wyłącznie z OZE na własne potrzeby,
- **w mikroinstalacji** (instalacji o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 50 kW) lub **w małej instalacji** (instalacji o mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 50 kW i nie większej niż 1 MW),
- przyłączonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej **za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego**, w której znajduje się punkt poboru energii elektrycznej tego odbiorcy.

UMOWA O WSPÓŁPRACY MIĘDZY PROSUMENTAMI

W przypadku gdy więcej niż jeden prosument zbiorowy energii odnawialnej wytwarza energię elektryczną w mikroinstalacji lub małej instalacji, prosumenci zbiorowi energii odnawialnej zawierają umowę, w której określają co najmniej:

1. przysługujący poszczególnym prosumantom zbiorowym energii odnawialnej udział, wyrażony w procentach, w wytwarzaniu energii elektrycznej z OZE oraz maksymalną moc zainstalowaną elektryczną, wyrażoną w jednostkach energii, której ten udział odpowiada;
2. tytuł prawny przysługujący prosumantom zbiorowym energii odnawialnej do mikroinstalacji lub małej instalacji;
3. reprezentanta prosumentów;
4. zasady zarządzania instalacją OZE oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo funkcjonowania, eksploatację, konserwację oraz remonty instalacji odnawialnego źródła energii, położenie oraz dane techniczne instalacji OZE, w szczególności określenie jej rodzaju i łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej;
5. położenie oraz dane identyfikacyjne punktów poboru energii elektrycznej poszczególnych prosumentów zbiorowych energii odnawialnej;
6. zasady zmiany umowy, w szczególności zmiany udziałów w wytwarzanej energii elektrycznej w OZE przysługujących poszczególnym prosumantom, oraz zasady rozwiązania umowy.

ENERGETYKA PROSUMENCKA – SYSTEM WSPARCIA

Do 31 marca 2022 r. obowiązywał tzw. „system opustowy” – prosument wprowadzał do sieci nadwyżki wyprodukowanej energii elektrycznej i w ramach rozliczenia otrzymywał z powrotem 70-80% (w zależności od wielkości instalacji) wprowadzonej do sieci energii. Prosument dokonywał rozliczeń ze sprzedawcą energii w okresie rocznym, od daty wytworzenia po raz pierwszy energii elektrycznej z OZE, przez okres kolejnych 15 lat.

Następnie, przez 6 miesięcy trwał tzw. „okres przejściowy”.

Obecnie prosumenci są rozliczani za pomocą systemu określanego jako net-billing.

Zgodnie z nowym systemem rozliczeń prosument wprowadza wyprodukowane nadwyżki energii elektrycznej do sieci oraz sprzedaje je sprzedawcy zobowiązanemu po cenie ustalonej w ustawie o odnawialnych źródłach energii.

NET-BILLING – NA CZYM POLEGA?

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii:

- Rozliczenia pomiędzy sprzedawcą energii, a prosumentem zbiorowym energii odnawialnej, są prowadzone na podstawie ilości energii sumarycznie zbilansowanej w każdej godzinie.
- Sumarycznie zbilansowana ilość energii elektrycznej, wprowadzona do i pobrana z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, przez prosumenta zbiorowego energii odnawialnej jest wyznaczana dla danej godziny metodą wektorową według następującego wzoru:

$$E_b(t) = E_p(t) - E_w(t)$$

- $E_b(t)$ - ilość energii sumarycznie zbilansowanej w godzinie (t), wyrażoną w kWh, podlegającą rozliczeniu w danym okresie rozliczeniowym;
- $E_p(t)$ - sumę ze wszystkich faz ilości energii elektrycznej pobranej w godzinie (t) z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, wyrażoną w kWh,
- $E_w(t)$ - sumę ze wszystkich faz ilości energii elektrycznej wprowadzonej w godzinie (t) do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, wyrażoną w kWh.

NET-BILLING – NA CZYM POLEGA?

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii:

- w przypadku gdy prosument zbiorowy energii odnawialnej wytworzył energię elektryczną w OZE i wprowadził ją do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej wartość energii elektrycznej rozliczonej (energii wprowadzonej wobec energii pobranej) jest wyznaczana dla każdego miesiąca kalendarzowego i stanowi iloczyn:
 - sumy ilości energii elektrycznej wprowadzonej do sieci w poszczególnych okresach rozliczania niezbilansowania (t) składających się na dany miesiąc kalendarzowy, oznaczonej symbolem Eb (t) przyjmującym wartości ujemne;
 - **rynkowej miesięcznej ceny energii elektrycznej (RCEm)** (określanej zgodnie z ustawą, odmiennie do 30 czerwca 2024 r. oraz od 1 lipca 2024 r. – **cena uzależniona od cen występujących na rynku energii**):
 1. do 30 czerwca 2024 r. nadwyżka energii będzie rozliczana według ceny RCEm z poprzedniego miesiąca kalendarzowego,
 2. od 1 lipca 2024 r. rozliczanie wartości nadwyżki energii elektrycznej wyprodukowanej z mikroinstalacji z zastosowaniem taryf dynamicznych, czyli cen godzinowych oraz odrębnym rozliczaniu energii wprowadzonej do i pobranej z sieci elektroenergetycznej.

NET-BILLING – NA CZYM POLEGA?

Sprzedawca energii w celu prowadzenia rozliczeń prowadzi **konto prosumenta** – indywidualne konto, za pomocą którego sprzedawca rozlicza nadwyżkę energii z fotowoltaiki w **systemie wartościowym** i w oparciu o ewidencję ilości energii i wartości energii elektrycznej.

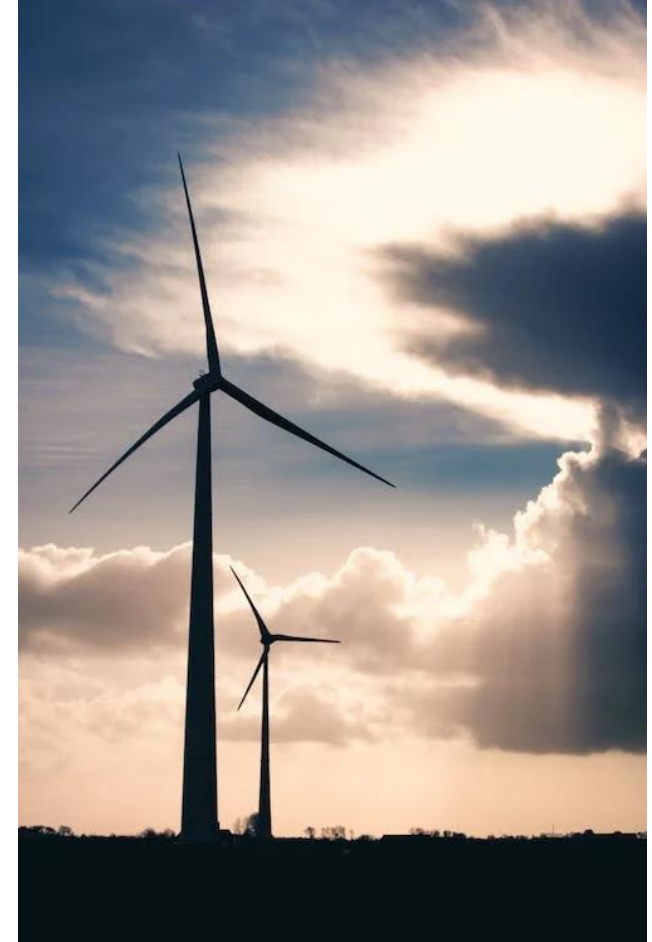
Na koncie prosumenta znajduje się **depozyt prosumenta**, który stanowi podstawę rozliczeń. Środki na depozycie prosumenta mogą być rozliczane przez 12 miesięcy od dnia przypisania ich jako depozyt prosumencki na koncie prosumenta.

Jeżeli po upływie 12 miesięcy od zdeponowania środki nie zostaną wykorzystane na zakupy energii, to powstanie nadpłata. Podlega ona zwrotowi. **Maksymalna kwota zwrotu jest równoważnością 20% wartości energii elektrycznej sprzedanej do sieci w miesiącu, którego dotyczy zwrot nadpłaty.**

JAK ZOSTAĆ PROSUMENTEM ZBIOROWYM?

1. W pierwszej kolejności należy przeprowadzić analizę wykonalności inwestycji – budowy instalacji OZE oraz przeprowadzić symulację pracy instalacji w systemie wsparcia (w oparciu o historyczne zapotrzebowanie na energię oraz planowaną wydajność instalacji).
2. Podjąć rozmowy z operatorem systemu dystrybucyjnego (przyłączenie) oraz sprzedawcą energii (umowa sprzedaży energii elektrycznej/ umowa kompleksowa).
3. Zainicjować rozmowy wśród lokatorów budynku wielolokalowego oraz poczynić ustalenia z podmiotem zarządzającym budynkiem.
4. Przeprowadzić inwestycję (samodzielnie lub wspólnie z pozostałymi lokatorami) polegającą na pobudowaniu instalacji OZE.
5. (Zawarcie umowy o współpracy między prosumentami – opcjonalnie).
6. Zawarcie umowy dystrybucji energii oraz umowy sprzedaży energii / umowy kompleksowej.

KLASTRY ENERGII

KLASTER ENERGII

Klaster energii - cywilnoprawne porozumienie, zawierane w celu wytwarzania i równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji lub obrotu energią z OZE lub z innych źródeł lub paliw (obowiązek uczestnictwa JST, spółki komunalnej lub spółki o większościowym udziale w spółce komunalnej).

KLASTER ENERGII – SYSTEM WSPARCIA

Ustawa z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw wprowadza liczne ułatwienia dla klastrów energii, w tym **system wsparcia**:

- **System wsparcia premiuje autokonsumpcję** – zakłada zwolnienia członków klastra energii z opłat dystrybucyjnych proporcjonalnie do poziomu autokonsumpcji produkowanej energii, zakłada także zwolnienie z opłaty OZE oraz opłaty kogeneracyjnej
- **Operator systemu dystrybucyjnego ma obowiązek zawrzeć/ zmienić dotychczasowe umowy o świadczenie usług dystrybucji ze wszystkimi członkami klastra energii, w terminie 90 dni** od złożenia wniosku przez koordynatora klastra energii wpisanego do rejestru klastrów energii

KLASTER ENERGII – SYSTEM WSPARCIA

Ustawa z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw wprowadza liczne ułatwienia dla klastrów energii, w tym **system wsparcia:**

- Przy założeniu, że ilość energii elektrycznej wytworzonej z OZE przez członków klastra energii i wprowadzonej do sieci wyniesie 100% ich zużycia energii elektrycznej, **operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego nalicza 75% wysokości opłat za świadczenie usługi dystrybucji** (przy pokryciu zużycia na poziomie 60%, OSD nalicza 95% opłat, przy pokryciu zużycia na poziomie 70%, OSD nalicza 90% opłat, etc.)

SPÓŁDZIELNIE ENERGETYCZNE

CZYM JEST SPÓŁDZIELNIA ENERGETYCZNA

Spółdzielnie energetyczne występują na całym świecie i są zakładane od upowszechnienia się technologii OZE.

Ich początek wiąże się z upowszechnieniem społecznych ruchów na rzecz klimatu na **pocz. lat 70-tych XX w.** Stanowią **przedsiębiorstwa**, których **kapitał pochodzi od lokalnych społeczności** oraz które są **zarządzane w sposób demokratyczny**.

Stanowią realizację pomysłu na połączenie idei spółdzielczości oraz społecznego korzystania z energii odnawialnej. Wpisują się tym samym w **ruch energetyki obywatelskiej**, którego celem jest, aby **lokalne społeczności** aktywnie partycypowały oraz odnosiły korzyści z **transformacji energetycznej**.

SPÓŁDZIELNIE ENERGETYCZNE W UJĘCIU GLOBALNYM

Największa liczba spółdzielni energetycznych prowadzi działalność przede wszystkim w:

- Unii Europejskiej,
- Stanach Zjednoczonych.

Wśród państw, gdzie również funkcjonują spółdzielnie energetyczne należy wymienić: Turcję, Kanadę, Nową Zelandię, Koreę Południową oraz Brazylię.

Przykład systemu wsparcia – taryfy gwarantowane przyznawane niemieckim spółdzielniom energetycznym.

SPÓŁDZIELNIE ENERGETYCZNE

Spółdzielnia energetyczna stanowi **nowy typ spółdzielni**. W Polsce zarejestrowano obecnie 20 spółdzielni energetycznych.

Zgodnie z ustawą o OZE jest ona **spółdzielnią w rozumieniu prawa spółdzielczego** lub **spółdzielnią rolników w rozumieniu ustawy o spółdzielniach rolników**.

Przedmiotem jej działalności jest:

- **wytwarzanie energii elektrycznej lub biogazu, lub biogazu rolniczego, lub biometanu, lub ciepła w instalacjach OZE,**
- **obróć nimi lub**
- **ich magazynowanie,**

dokonywane w ramach działalności prowadzonej wyłącznie na rzecz tych spółdzielni oraz ich członków.

SPÓŁDZIELNIE ENERGETYCZNE

Spółdzielnie energetyczne mogą **prowadzić działalność na terenie max. 3 bezpośrednio ze sobą graniczących gmin wiejskich i miejsko-wiejskich.**

Aby uzyskać rejestrację w wykazie spółdzielni energetycznych, **sprawność wytwarzania energii elektrycznej wszystkich instalacji OZE** wykorzystywanych przez spółdzielnię powinna umożliwić pokrycie w ciągu roku nie mniej niż 70% potrzeb własnych danej spółdzielni i jej członków (w przypadku złożenia wniosku o wpis do wykazu do dnia 31 grudnia 2025 r. – 40%).

PRAWNY USTRÓJ SPÓŁDZIELNI

Spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które **w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą.**

Spółdzielnia posiada osobowość prawną i jak każda osoba prawna **działa przez swoje organy** w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej **statucie.**

Różnica pomiędzy spółdzielnią a spółkami prawa handlowego - spółdzielnie energetyczne są zarządzane demokratycznie.

Wynika to z generalnej zasady: **jeden członek – jeden głos.**

W przypadku spółdzielni, której członkami mogą być **wyłącznie osoby prawne**, statut może określać inną zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom.

The background image shows a row of eight electrical meters mounted on a light-colored wall. Below the meters, several metal conduits run horizontally and then curve downwards. Some green ivy is visible on the right side of the wall.

Zasady rozliczeń spółdzielni energetycznych

SPÓŁDZIELNIA ENERGETYCZNA – SYSTEM WSPARCIA

System wsparcia polega na dokonywaniu przez sprzedawcę zobowiązanego **rozliczenia ilości energii elektrycznej** wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej wobec ilości energii elektrycznej pobranej z tej sieci. Rozliczenie dokonuje się w stosunku ilościowym 1 do 0,6 **dla każdej godziny**.

Dzięki **inteligentnym licznikom** operator systemu dystrybucyjnego (OSD) dokonuje sumarycznego bilansowania ilości energii wprowadzonej i pobranej z sieci dystrybucyjnej.

Następnie, **OSD przekazuje dane pomiarowe sprzedawcy zobowiązanemu**. Sprzedawca zobowiązany dokonuje ze spółdzielnią energetyczną **rozliczenia ilości energii elektrycznej wprowadzonej i pobranej z sieci**.

Szczegółowa regulacja: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 marca 2022 r. w sprawie dokonywania rejestracji, bilansowania i udostępniania danych pomiarowych oraz rozliczeń spółdzielni energetycznych

ZASADY ROZLICZEŃ SPÓŁDZIELNI ENERGETYCZNYCH

Model prowadzenia działalności spółdzielni energetycznej korzystającej z przewidzianego w ustawie o OZE systemu wsparcia:

1. **całość energii elektrycznej** wytwarzanej przez spółdzielnię energetyczną **jest wprowadzana wprost do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej,**
2. **spółdzielnia oraz jej członkowie** będący odbiorcami energii elektrycznej **pobierają energię elektryczną bezpośrednio z sieci,**
3. **rozliczenia** pomiędzy spółdzielnią energetyczną a sprzedawcą zobowiązanym dokonują się **na podstawie danych pomiarowych, rejestrowanych przez liczniki zdalnego odczytu,**
4. **dane pomiarowe** obejmują **godzinowe ilości energii elektrycznej** wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej oraz z tej sieci pobranej, przez wszystkich wytwórców i odbiorców energii elektrycznej, z wszystkich faz.

ZASADY ROZLICZEŃ SPÓŁDZIELNI ENERGETYCZNYCH

Podstawową jednostką czasu, w której odbywa się bilansowanie energii **jest godzina**.

Osobno oblicza się sumaryczną ilość energii zbilansowanej w danej godzinie dla poszczególnych wytwórców lub odbiorców energii elektrycznej

Następnie oblicza się **wartości bilansowania z każdej godziny dla całej spółdzielni energetycznej**, które otrzymuje się poprzez zsumowanie wyników bilansowania osiągniętych przez wszystkich członków spółdzielni.

Trzeci krok, polega na obliczeniu ilości rozliczanej energii elektrycznej dla okresu rozliczeniowego (miesiąca), który oblicza się **poprzez zsumowanie**:

1. sumy ilości energii elektrycznej zbilansowanej w godzinach, dla których wynik bilansowania był dodatni,
2. iloczynu sumy ilości energii elektrycznej zbilansowanej w godzinach, dla których wynik bilansowania był ujemny i stosunku ilościowego, o którym mowa w art. 38c ust. 3 uOZE (1 do 0,6) oraz
3. ewentualnie, rozliczenia energii elektrycznej z poprzednich okresów rozliczeniowych przeniesione zgodnie przepisami ustawy o OZE, w przypadku, gdy wartość tych rozliczeń była ujemna.

ZASADY ROZLICZEŃ SPÓŁDZIELNI ENERGETYCZNYCH

Wynik dodatni rozliczenia energii oznacza, że spółdzielnia zużyła więcej energii niż wprowadziła do sieci – „brakująca” energię należy dokupić.

Wynik ujemny rozliczenia energii oznacza, że spółdzielnia wprowadziła do sieci więcej energii niż zużyła – „nadwyżka” energii przechodzi na kolejne okresy rozliczeniowe.

W przypadku, gdy rozliczenie ilości energii elektrycznej ma wartość dodatnią:

- ilość tej energii elektrycznej rozdziela się proporcjonalnie pomiędzy poszczególnych wytwórców i odbiorców energii elektrycznej spółdzielni energetycznej, dla których w danym okresie rozliczeniowym suma ilości energii elektrycznej zbilansowanej w danych godzinach miała wartość dodatnią;
- ilość tej energii elektrycznej po dokonaniu podziału, o którym mowa wyżej uwzględnia się do naliczenia opłat zgodnie z cenami i stawkami opłat ustalonymi w obowiązujących grupach taryfowych dla poszczególnych odbiorców w danym okresie rozliczeniowym.

Zatem, każdy ze spółdzielców, który ma zawartą umowę sprzedaży energii (umowę kompleksową) - rozlicza się oddzielnie, jest to ważne, gdyż wówczas spółdzielnia nie ponosi ryzyka niewypłacalności członków spółdzielni.

MAKSYMALNY OKRES ROZLICZEŃ

Zgodnie z ustawą o OZE (art. 38c ust. 8): „**Rozliczeniu podlega energia elektryczna wprowadzona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej nie *wcześniej niż na 12 miesięcy przed datą wprowadzenia tej energii do sieci***. Jako datę wprowadzenia energii elektrycznej do sieci przyjmuje się ostatni dzień danego miesiąca kalendarzowego, w którym ta energia została wprowadzona do sieci, z zastrzeżeniem, że niewykorzystana energia elektryczna w danym okresie rozliczeniowym przechodzi na kolejne okresy rozliczeniowe, **jednak nie dłużej niż na kolejne 12 miesięcy od daty wprowadzenia tej energii do sieci.**”

OBOWIĄZEK WYDANIA WARUNKÓW PRZYŁĄCZENIA

Art. 8d¹⁴ ustawy Prawo energetyczne,

Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej nie może odmówić wydania warunków przyłączenia instalacji odnawialnego źródła energii, która będzie wytwarzać energię elektryczną w ramach spółdzielni energetycznej w rozumieniu art. 2 pkt 33a ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, jeżeli:

- 1) o przyłączenie ubiega się podmiot będący członkiem spółdzielni, którego instalacja będzie wytwarzać energię elektryczną na potrzeby odbiorców końcowych spółdzielni energetycznej:
 - a) zasilanych z jednej i tej samej stacji transformatorowej przetwarzającej średnie napięcie na niskie napięcie co ten podmiot, lub
 - b) zasilanych z więcej niż jednej stacji transformatorowej przetwarzającej średnie napięcie na niskie napięcie lub zasilanych z sieci średniego napięcia, które są ze sobą bezpośrednio połączone, do której będzie podłączony ten podmiot;
- 2) łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii, które będą wytwarzać energię elektryczną na potrzeby odbiorców końcowych, o których mowa w pkt 1:
 - a) nie jest większa niż 80% łącznej mocy określonej w wydanych warunkach przyłączenia lub w umowach o przyłączenie do sieci dla tych odbiorców końcowych,
 - b) umożliwia pokrycie w ciągu każdej godziny nie mniej niż 50% łącznych dostaw energii elektrycznej do tych odbiorców końcowych.

KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻENIA SPÓŁDZIELNI ENERGETCZNEJ

W polskich warunkach potencjalna korzyść, którą spółdzielcy odnoszą ze wspólnej inwestycji w instalacje OZE polega na zmniejszeniu po stronie spółdzielców kosztów energii.

Wyróżnić można w zasadzie dwa podstawowe modele rozliczeń Spółdzielni Energetycznej:

1. wymiana (energii) oparta na rozliczeniach bezkosztowych,
2. obrót energią wewnątrz Spółdzielni.

Spółdzielnia energetyczna stanowi także odповідь na rosnące ceny energii, gdyż system wsparcia, którym jest objęta **opiera się na ilościowych rozliczeniach energii wprowadzonej do sieci oraz energii z sieci pobranej.**

KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻENIA SPÓŁDZIELNI ENERGETCZNEJ

Od ilości energii elektrycznej wytworzonej we wszystkich instalacjach odnawialnych źródeł energii spółdzielni energetycznej, a następnie zużytej przez wszystkich odbiorców energii elektrycznej spółdzielni energetycznej, w tym ilości energii elektrycznej rozliczonej w ramach systemu opustów, wytwórca i odbiorca energii elektrycznej, będący członkami tej spółdzielni energetycznej:

1. nie uiszczają na rzecz sprzedawcy energii opłat z tytułu jej rozliczenia;
2. opłaty za świadczenie usług dystrybucji, których wysokość zależy od ilości energii elektrycznej wytworzonej we wszystkich instalacjach odnawialnego źródła energii spółdzielni energetycznej i wprowadzonej do sieci, a następnie pobranej przez wszystkich wytwórców i odbiorców, będących członkami tej spółdzielni energetycznej, w tym ilości energii elektrycznej rozliczonej za pomocą systemu opustów uiszczają do wysokości
wynikającej z wartości energii elektrycznej stanowiącej nadwyżkę produkcji energii przez spółdzielnię nad jej zużyciem, należności z tego tytułu na rzecz operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego przekazuje sprzedawca energii elektrycznej.

KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻENIA SPÓŁDZIELNI ENERGETCZNEJ

W odniesieniu do ilości energii elektrycznej wytworzonej we wszystkich instalacjach odnawialnych źródeł energii spółdzielni energetycznej, a następnie zużytej przez wszystkich odbiorców energii elektrycznej spółdzielni energetycznej, w tym ilości energii elektrycznej rozliczonej za pomocą systemu opustów:

1. nie nalicza się i nie pobiera:

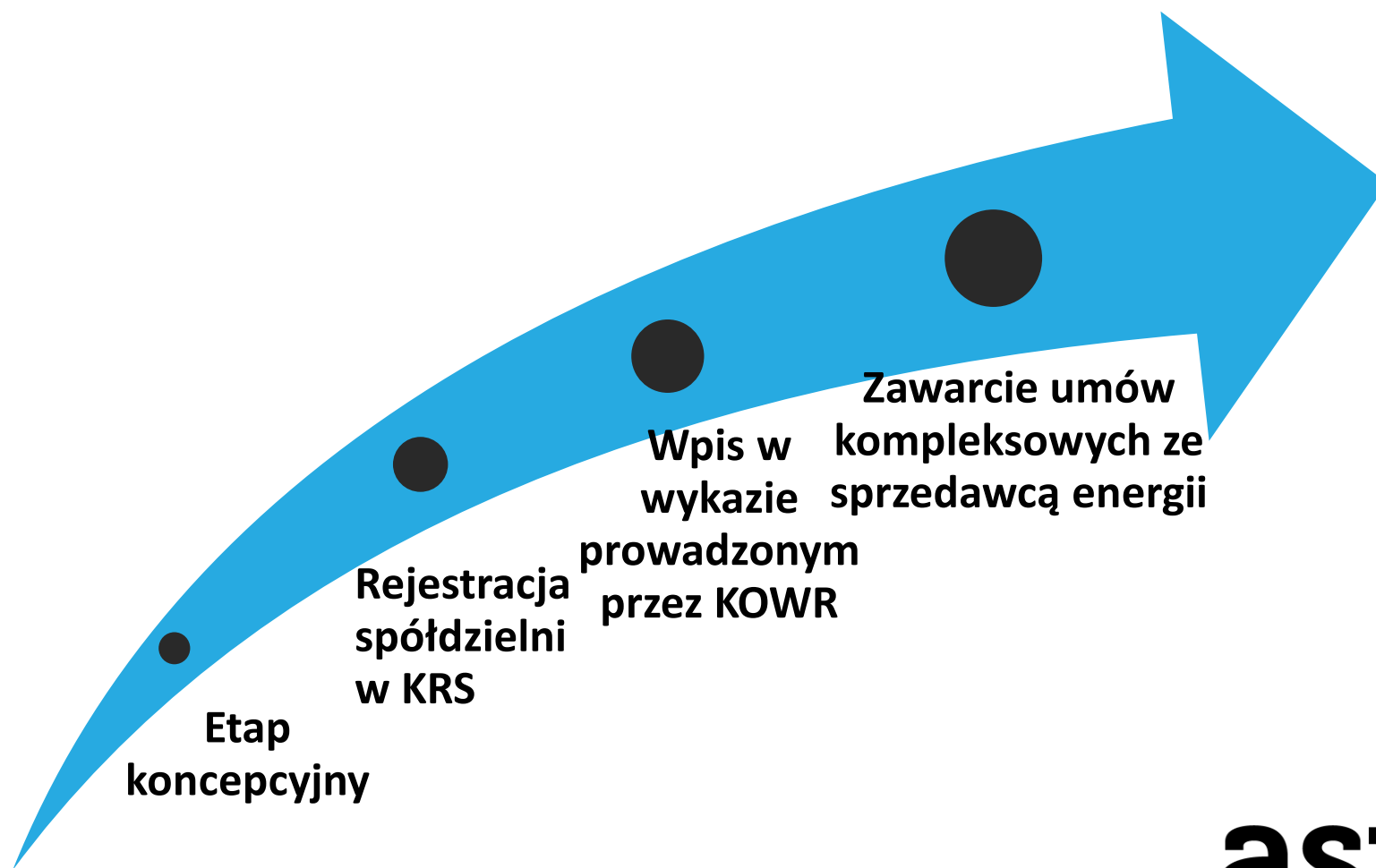
- a) opłaty OZE,
- b) opłaty mocowej,
- c) opłaty kogeneracyjnej,

2. nie stosuje się:

- a) systemu świadectw pochodzenia,
- b) systemu świadectw efektywności energetycznej.

Uznaje się, że jest ona zużyciem energii elektrycznej wyprodukowanej przez dany podmiot w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym i z tego tytułu podlega zwolnieniu od podatku akcyzowego, pod warunkiem że łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii spółdzielni energetycznej nie przekracza 1 MW.

PROCES ZAKŁADANIA SPÓŁDZIELNI ENERGETYCZNEJ

WYBÓR FORMY ORGANIZACYJNO-PRAWNEJ

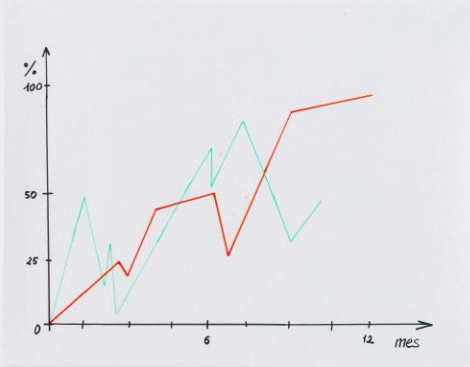
Formy organizacyjno-prawne energetyki obywatelskiej w polskim prawie:

1. Prosument energii odnawialnej
2. Prosument zbiorowy energii odnawialnej
3. (Prosument wirtualny energii odnawialnej)
4. Spółdzielnia energetyczna
5. Klaster energii
6. Obywatelska społeczność energetyczna

The background of the slide features a silhouette of three people walking across a rooftop. They are positioned on the left side of the frame, moving towards the right. The person on the left is wearing a cap and a long-sleeved shirt. The person in the middle is also wearing a cap and a long-sleeved shirt. The person on the right is wearing a cap and a long-sleeved shirt. They are walking on a rooftop, and the background is a bright, hazy sky, suggesting a sunset or sunrise. The overall tone is professional and modern.

PROGRAMY FINANSOWANIA ENERGETYKI OBYWATELSKIEJ

FINANSOWANIE OZE

Programy finansowania inwestycji w OZE (środki krajowe oraz UE)

- 1. Energia dla Wsi** – program przeznaczony dla spółdzielni energetycznych
- 2. Fundusze w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych 2021 - 2027** – instalacje prosumenckie, klastry energii, spółdzielnie energetyczne
- 3. Krajowy Plan Odbudowy** (spółdzielnie energetyczne, klastry energii obywatelskie społeczności energetyczne)
- 4. Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji**

PRZYGOTOWANIE DO ZŁOŻENIA WNIOSKU O DOFINANSOWANIE

W jaki sposób zwiększyć szansę na uzyskanie dofinansowania?

- Zgromadzenie majątku spółdzielni
- Biznesplan – określenie stopy zwrotu inwestycji
- Zakończenie etapu formalnego przygotowania do inwestycji – uzyskanie warunków przyłączenia, WZ, pozwolenie na budowę
- Kamienie milowe inwestycji

A large white wind turbine stands on a grassy hill. The background features rolling green hills, a line of dark evergreen trees, and distant mountains under a sky with soft, orange-tinted clouds from a setting or rising sun. A semi-transparent dark horizontal band is placed across the middle of the image to serve as a background for the text.

PROGRAM „ENERGIA DLA WSI”

PROGRAM „ENERGIA DLA WSI”

Beneficjenci programu:

- rolnicy
- **spółdzielnie energetyczne**
- **członkowie spółdzielni energetycznych**
- **oraz powstające spółdzielnie energetyczne**

Formy finansowania - dotacja lub pożyczka na wybudowanie instalacji OZE.

Całkowity budżet programu wynosi 1 miliard złotych. W ramach obecnego naboru do rozdysponowania jest budżet wynoszący 100 mln zł.

Pierwszy nabór potrwa do 15 grudnia 2023 r.

FOTOWOLTAIKA ORAZ ENERGETYKA WIATROWA

Wnioskodawcy mogą pozyskać pożyczkę do 100% kosztów kwalifikowanych jeżeli ubiegają się o dofinansowanie budowy **instalacji fotowoltaicznej lub turbiny wiatrowej.**

Pożyczka jest oprocentowana na następujących warunkach –
WIBOR 3M + 50 pb, nie mniej niż 1,5% w skali roku.

BIOGAZOWNIE

Wnioskodawcy mogą pozyskać pożyczkę do 100% kosztów kwalifikowanych jeżeli ubiegają się o dofinansowanie budowy instalacji fotowoltaicznej lub turbiny wiatrowej.

W przypadku ubiegania się o dofinansowanie biogazowni i elektrowni wodnych wsparcie może przyjąć formę **dotacji do 45% kosztów kwalifikowanych** i/lub pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych.

Maksymalny poziom dotacji, może zostać zwiększony o:

- 10%, gdy beneficjentem jest średni przedsiębiorca
- 20%, w przypadku mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy

Maksymalnie w ramach programu można ubiegać się o **dotację w wysokości do 65% kosztów kwalifikowanych**.

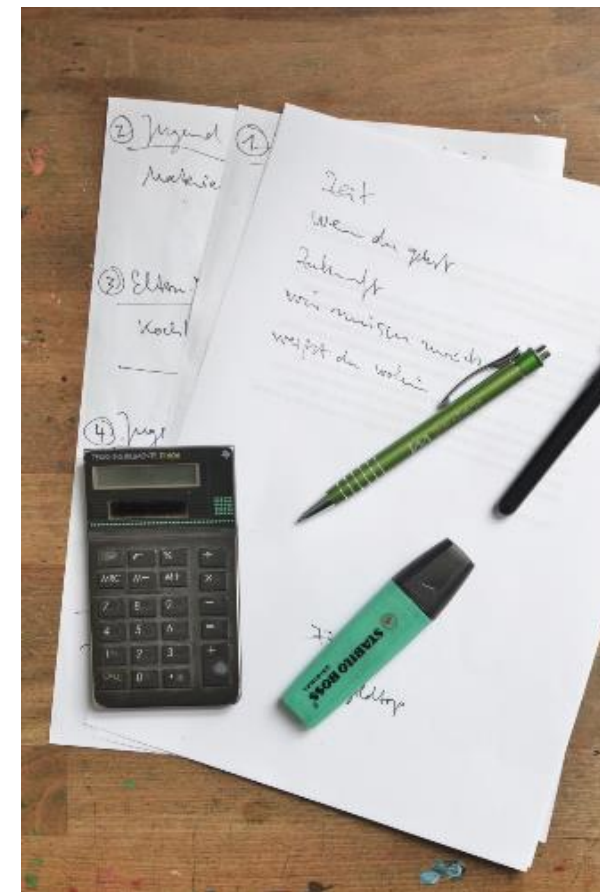
WNIOSEK O DOFINANSOWANIE

Na dofinansowanie mogą liczyć projekty dysponujące **szczegółową dokumentacją techniczną oraz analityczną.**

Do finansowania zostaną skierowane wyłącznie wnioski, w których w sposób wiarygodny wyliczono możliwy do osiągnięcia efekt ekologiczny oraz zostały oparte o najlepszą z możliwych technologie.

Wnioskodawca powinien posiadać także **niezbędne do realizacji projektu pozwolenia i decyzje administracyjne.**

Kryteria naboru przewidują także **ocenę wysokości wnioskowanego dofinansowania na jednostkową redukcję rocznej emisji CO².**

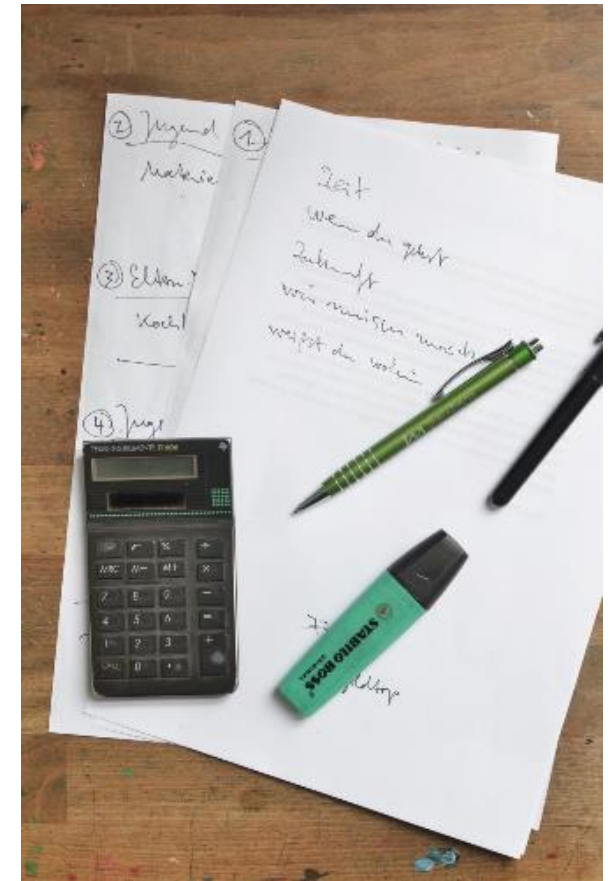
KRYTERIA DOSTĘPU

KRYTERIA DOSTĘPU

Lp.	NAZWA KRYTERIUM	TAK	NIE
1.	Wniosek jest złożony w terminie określonym w regulaminie naboru*)		
2.	Wniosek jest złożony na obowiązującym formularzu i w wymaganej formie		
3.	Wniosek jest kompletny i prawidłowo podpisany, wypełniono wszystkie wymagane pola formularza wniosku oraz dołączono wszystkie wymagane załączniki		
4.	Wnioskodawca mieści się w katalogu Beneficjentów, określonym w programie priorytetowym		
5.	W ciągu ostatnich 3 lat przed dniem złożenia wniosku NFOŚiGW nie wypowiedział Wnioskodawcy lub nie rozwiązał z nim umowy o dofinansowanie – z wyjątkiem rozwiązania za porozumieniem stron – z przyczyn leżących po stronie Wnioskodawcy		
6.	Wnioskodawca wywiązuje się z zobowiązań publicznoprawnych na rzecz NFOŚiGW, właściwych organów, czy też podmiotów		
7.	Wnioskodawca wywiązuje się ze zobowiązań cywilnoprawnych na rzecz NFOŚiGW		
8.	Cel i rodzaj inwestycji są zgodne z programem priorytetowym*)		
9.	Realizacja inwestycji nie została rozpoczęta przed dniem złożenia wniosku		
10.	Okres realizacji inwestycji i wypłaty dofinansowania są zgodne z programem priorytetowym		
11.	Forma i intensywność wnioskowanego dofinansowania są zgodne z programem priorytetowym		
12.	Projekt nie ogranicza równego dostępu do zasobów (towarów, usług, infrastruktury) ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.		
13.	Wnioskodawca oświadczył, że po realizacji inwestycji spełni warunki do umieszczenia jego danych jako spółdzielni energetycznej w wykazie, o którym mowa w art. 38f ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (dotyczy nowopowstających spółdzielni energetycznych)		

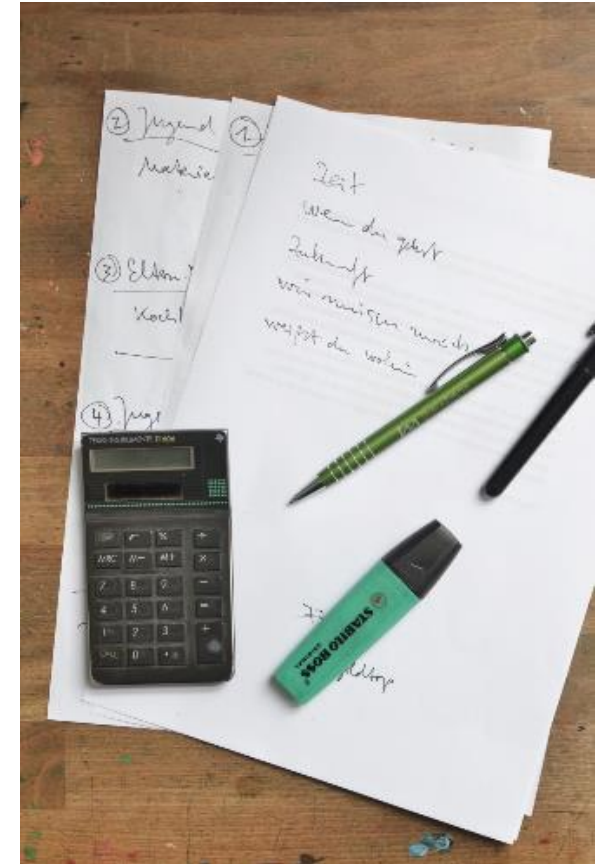
KRYTERIA JAKOŚCIOWE PUNKTOWE

- Ocena planowanego efektu ekologicznego – wpływ na realizację wskaźników programu priorytetowego
- Ocena uzasadnienia wyboru przyjętego rozwiązania/technologii (w tym ocena analizy alternatywnych rozwiązań)
- Posiadanie niezbędnych do realizacji projektu pozwoleń i decyzji administracyjnych oraz zapewnienie środków finansowych)
- Ocena wysokości wnioskowanego dofinansowania na jednostkową redukcję rocznej emisji CO2
- Ocena wysokości wnioskowanego dofinansowania na 1 MWh planowanej ilości wytworzonej energii w ciągu roku (elektrycznej i ciepłej)

KRYTERIA JAKOŚCIOWE DOPUSZCZAJĄCE

- Analiza dotychczasowej sytuacji finansowej Wnioskodawcy
- Analiza prognozowanej sytuacji finansowej Wnioskodawcy – w tym analiza
- wykonalności i trwałości finansowej
- Dopuszczalność pomocy publicznej zgodnie z przepisami o pomocy publicznej

A wooden desk with a laptop, a cup of coffee, a rolled-up document, a pen, and a smartphone. The text is overlaid on a dark semi-transparent band across the middle of the image.

REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE

2021 - 2027

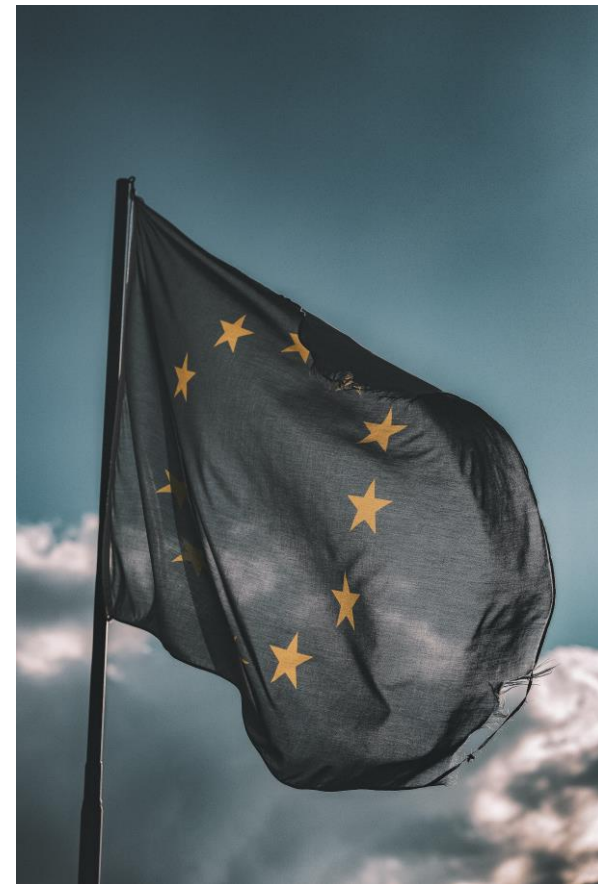
SPÓŁDZIELNIA ENERGETYCZNA BENEFICJENTEM PROGRAMÓW RPO

Spółdzielnie energetyczne zostały wskazane jako beneficjenci w 12 na 16 Szczegółowych Opisach Priorytetów programu Fundusze Europejskie dla poszczególnych województw

Warunki uzyskania finansowania będą określone w poszczególnych naborach – warto śledzić harmonogramy naborów

Przewidywane (podstawowe) warunki finansowania:

- Wymóg posiadania osobowości prawnej
- Biznesplan/ zaawansowany etap realizacji inwestycji pod względem formalnym (warunki przyłączenia, WZ, pozwolenie na budowę)

A close-up photograph of a person's hands in a professional setting. The left hand holds a black pen, poised to write on a document. The right hand is clasped together in a gesture of contemplation or agreement. The background is a bright, out-of-focus window. A dark horizontal band is superimposed across the middle of the image, containing the title text.

KRAJOWY PLAN ODBUDOWY

KRAJOWY PLAN ODBUDOWY - ZAŁOŻENIA

W ramach **Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności** wyodrębniono obszar **„Zielona energia i zmniejszenie energochłonności”**.

W ramach obszaru finansowane będą m.in. „Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne”

KPO ma zapewniać wsparcie na etapach:

- przedinwestycyjnym
- inwestycyjnym

wsparciem mają zostać objęte ma istniejące społeczności energetyczne oraz podmioty zamierzające utworzyć takie społeczności.

KRAJOWY PLAN ODBUDOWY – B2.2.2 Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne

Podmioty uprawnione do ubiegania się o dofinansowanie:

- klastry energii,
- spółdzielnie energetyczne,
- jednostki samorządu terytorialnego (JST) oraz ich związki, które nie są członkami istniejących klastrów energii, spółdzielni energetycznych lub innych społeczności energetycznych

Wsparcie przedinwestycyjne będzie miało na celu opracowanie optymalnej formuły prawnoorganizacyjnej i modelu biznesowego na potrzeby uruchomienia lub rozwoju społeczności energetycznej oraz przygotowanie niezbędnych analiz i dokumentacji pod kątem przygotowania inwestycji. W ramach tego wsparcia będą finansowane m.in:

- strategię lokalnego rozwoju rynku energii, analizy prawne, biznesowe i techniczne, analizy lokalnego popytu i podaży energii, inwentaryzacje lokalnych zasobów energetycznych (infrastruktury), a także potencjału w tym zakresie (np. zdolności do udostępniania przyłączy energetycznych), studia wykonalności, biznesplany, dokumenty typu due diligence, etc.

KRAJOWY PLAN ODBUDOWY – B2.2.2 Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne

Pula środków na nabór wniosków - 186 853 568 zł

Maksymalny poziom dofinansowania w zakresie wsparcie przedinwestycyjnego:

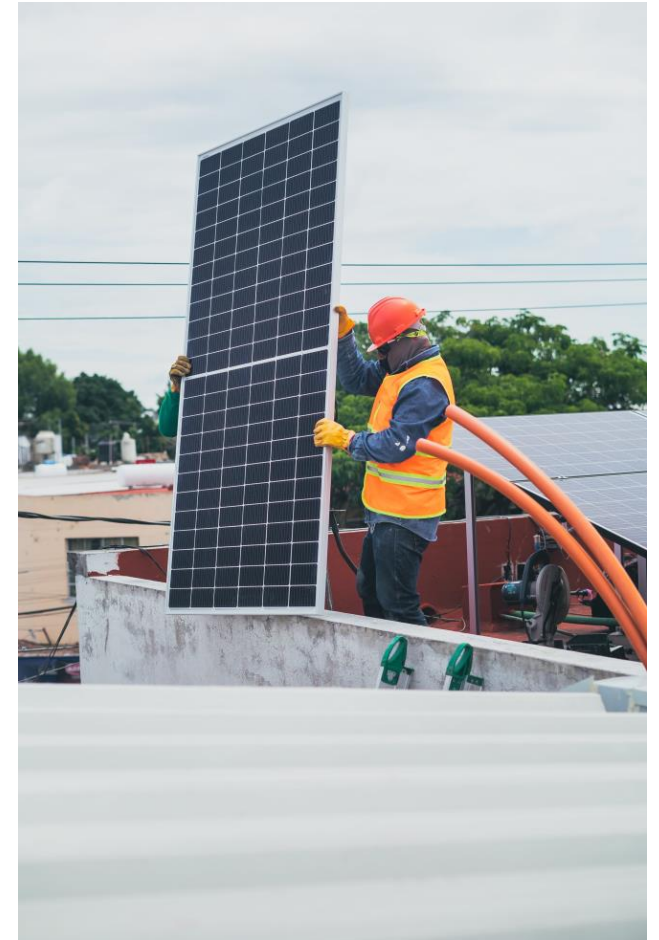
- ok. 1,5 mln zł na jeden klaster energii;
- ok. 400 tys. zł na jedną spółdzielnię energetyczną;
- ok. 1,5 mln zł na jedno przedsięwzięcie zgłoszone przez JST.

Na stronie internetowej <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/> udostępniono:

- Kryteria horyzontalne
- Kryteria szczegółowe

Wciąż nie zostały ogłoszone jeszcze:

- Regulaminu naboru
- Wzoru wniosku o dofinansowanie/o objęcie wsparciem
- Wzoru umowy o dofinansowanie/o objęcie wsparciem

TYMOTEUSZ MĄDRY

**Radca prawny
Dyrektor działu prawnego**

SPECJALIZACJE

- ☐ **Prawo ochrony środowiska**
- ☐ **Gospodarka wodno-ściekowa**
- ☐ **Kompleksowa obsługa procesów inwestycyjnych**
- ☐ **Gospodarka odpadami**

tymoteusz.madry@aspiratio.com.pl

+48 503 116 958

TOMASZ MARZEC

Prawnik

Doktorant w Zakładzie Prawa Rolnego, Żywnościowego i Ochrony Środowiska Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

SPECJALIZACJE

- ☐ **Odnawialne źródła energii**
- ☐ **Prawo spółdzielcze**
- ☐ **Prawo ochrony środowiska**
- ☐ **Prawo rolne**

tomasz.marzec@aspiratio.com.pl

+48 792 248 745

A high-angle, close-up photograph of several hands of different skin tones stacked together in a circle on a dark wooden desk. The hands are wearing various sleeves: a tan sweater, a grey sweater, a black sweater, a light grey sweater, and a brown suit sleeve with four white buttons. Scattered around the hands are several papers with charts and graphs, and a silver laptop is visible in the bottom right corner.

aspiratio.
LEGAL

ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY